

Utredningsarbeid rettet mot innovasjon i vannbransjen

Helse- og omsorgsdepartementet har gitt Folkehelseinstituttet i oppdrag å utrede en norsk modell for et program for teknologiutvikling i vannbransjen

En tilfredsstillende vannforsyning og avløps-håndtering er en forutsetning for et moderne og velfungerende samfunn med god helse i befolkningen. VA-infrastrukturen scorer høyt på de fleste kriterier for hva som betegnes som kritisk infrastruktur, og vil i årene som kommer bli utfordret av befolkningsvekst og klimaendringer. Dette vil stille krav til ny fremtidsrettet teknologi som kan sikre oss en fortsatt trygg vannforsyning i Norge.

Utskiftingstakten på det norske ledningsnettet tilsier at det vil gå 143 år før det kan oppnås en tilfredsstillende standard. Norsk Vann har beregnet kostnadene ved utskifting frem mot 2040 til 280 milliarder kroner, noe som vil medføre økte vann- og avløpsgebyrer i størrelsesorden 4% (gjennomsnitt) for norske husstander. Teknologiutvikling og innovasjon er derfor en nødvendig forutsetning for at vann- og avløpstjenestene i Norge skal bli bedre og mer effektive, og er i tråd med Nasjonale mål for vann og helse. VA-sektoren i seg selv er en sirkulær virksomhet som kommer til å spille avgjørende rolle for oppbyggingen av en sirkulær økonomi. Gjennom å ta vare på alle muligheter til kretsløp (f. eks. næringsfall, vann, energi og organisk materiale) tas det vare på viktige ressurser (som fosfor, biogass, varme m.m.) som videre kan anvendes i jordbruket, i fjernvarmeanlegg og i

transportsektoren. Potensialet for utvikling er svært stor, liksom behovet for forskning og innovasjon.

Utredningen skal bl.a. belyse hvilket handlingsrom det norske regelverket gir i forhold til opprettelse av et teknologiutviklingsfond eller tilsvarende, med utgangspunkt i erfaringer fra våre naboland, Sverige og Danmark. Det norske vann- og avløpsregelverket er basert på selvkostprinsippet, og selvkostbestemmelsen i forureningsforskriften § 16-1 slår fast at vann- og avløpsgebyrene ikke skal overstige kommunens nødvendige kostnader på henholdsvis vann- og avløpssektoren. Spesielt for små kommuner med få abonnenter, samt bebyggelse over et stort område betyr dette i realiteten store kostnader fordelt på få abonnenter og lite muligheter for å utvikle og teste ut ny teknologi. En liten kommune må forholde seg til de samme lover, krav og regler som større kommuner, noe som betyr svært lite spillerom på hvordan man forvalter selvkostområdene.

Gjennom Norges Forskningsråd, Innovasjon Norge og Regionale Forskningsfond har man i noen grad muligheter for å få til innovative prosjekter på VA-området, men satsingen har vært liten, og langt fra hatt det fokuset som bransjen ønsker seg. Mange av bedriftene er dessuten små med liten eller ingen mulighet til å finansiere sin

andel av prosjektmidlene som er påkrevet når offentlig støtte er med i bildet. Det etterlyses derfor intensiver fra stat og kommuner for å få til et spleiselag, et teknologiutviklingsfond som er øremerket forskning og utvikling og som vil gi et skikkelig «løft» for teknologiutvikling i vannbransjen. Forventede effekter av et program for teknologiutvikling i vannbransjen forventes å bidra til flere arbeidsplasser, økt eksport av miljøvennlig teknologi, samt bedre kostnads- og energieffektivitet innen vannforsyning og avløpsbehandling. Norge har lyktes innen olje, offshore, shipping og havbruk. Vann bør følge opp disse suksessene, er signalene fra vannbransjen.

Utredningen ledes av Helse- og Omsorgsdepartementet (HOD), som har opprettet en styringsgruppe bestående av HOD, Klima- og miljødepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Folkehelseinstituttet bes samarbeide med Mattilsynet, Miljødirektoratet, Norsk Vann og andre viktige aktører som er naturlig å samarbeide med. Folkehelseinstituttet, Avdeling for smitte fra mat, vann og dyr har opprettet en arbeidsgruppe ledet av seniorrådgiver Line Ø. Angeloff. Kontaktopplysninger: lineodegard.angeloff@fhi.no tlf. 95 11 79 34.